

Tannhelsepersonell, kvikksølv og helseplager

Tidligere kvikksølveksponering hos tannhelsepersonell kan ha utløst kognitive symptomer hos enkelte. Tannhelsesekretærene var mer eksponert enn tannlegene og andre tannhelsearbeidere. Sammenlignet med en kontrollgruppe rapporterte sekretærene mer kognitive symptomer, mens tannlegene rapporterte mindre. Forekomsten av barn med misdannelser var høyere enn i kontrollgruppa, men ikke høyere enn tilsvarende tall i Medisinsk fødselsregister. Dette var den foreløpige hovedkonklusjonen, som professor Bjørn Hilt kunne presentere på landsmøtet. Resultatene fra en oppfølgingsstudie skal først legges frem for Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID).

Professor Bjørn Hilt.

Professor Bjørn Hilt ved Arbeidsmedisinsk avdeling, St. Olavs Hospital/NTNU har på oppdrag fra AID ledet en undersøkelse for å avdekke om tannhelsepersonell har fått kognitive senskader på grunn av kvikksølveksponering. Spørreskjema

ble i 2006 sendt til alle tannleger, tannhelsesekretærer og andre tannhelsearbeidere som hadde arbeidet i Midt-Norge og som en fant fram til, og til en tilfeldig trukket kontrollgruppe, bestående av personer fra Midt-Norge som hadde vært i arbeid mer enn tre år etter 1960.

Foreløpige resultater foreligger i en delrapport som ble lagt frem i februar i år (omtalt i Tidende nr. 4, 2007), og det var først og fremst disse tallene Hilt kunne presentere i sitt foredrag på landsmøtet. Resultatene fra en oppfølging der et utvalg av respondentene har vært innkalt til intervjuer og mer omfattende undersøkelser, inngår i Rapport 2 som skal legges frem for oppdragsgiver før den offentliggjøres. – Jeg får ikke lov å fortelle noe om dette i dag, men jeg kan rope at det ikke blir noen store sensasjoner, sa professor Hilt.

Kognitive helseplager

For å kartlegge kognitive helseplager fikk deltakerne en rekke spørsmål om nevrologiske og psykosomatiske symptomer, stemning, hukommelse, konsentrasjonsevne, abnorm tretthet (fatigue) og søvnforstyrrelser. En spesiell målemetode kalt «Euroquest» ble benyttet, der svaralternativene var «sjelden eller aldri» (1), «i blant» (2), «ofte» (3) eller «svært ofte» (4). Jo høyere skår, jo mer uttalt var plagene.

Sammenlignet med kontrollgruppa rapporterte tannhelsesekretærene mer kognitive symptomer, mens tannlegene rapporterte mindre. Gjennomsnittsverdiene lå stort sett mellom 1 og 2, men det er en ikke ubetydelig andel som oppgir symptomverdier på 3 eller mer. Eksempelvis ligger 12,5 % av tannhelsesekretærene i denne kategorien når det gjelder hukommelse, mens tilsvarende tall for tannlegene og kontrollgruppa er henholdsvis 5,4 og 4,4 %. – Vår undersøkelse støtter antagelsen

om at tidligere kvikksølveksponering kan ha utløst kognitive funksjonsforstyrrelser *hoe enkelte*, sa Hilt.

Andre sykdommer og misdannelser

Spørreskjemaet inneholdt også spørsmål om andre sykdommer, graviditetsutfall og hvilke arbeidsmetoder som var brukt ved håndtering av amalgam i klinikken. Det var ikke holdepunkt for at tannhelsepersonellet har økt forekomst av nyresykdom, migrene, muskelskjelettsykdommer eller luftveisinfeksjoner. Tannlegene rapporterte litt mer langvarige muskelskjelettplager når de først hadde slike, men de rapporterte mindre luftveissymptomer.

Både blant tannhelsesekretærene og tannlegene ble det rapportert høyere forekomst av barn med misdannelser enn i kontrollgruppa. Antall misdannelser etter ICD-10 per 100 fødte barn av tannhelsesekretærer, kvinnelige tannleger og kontroller var henholdsvis 3,75, 3,59 og 1,58. Forekomsten i tannhelsegruppene er imidlertid ikke høyere enn tilsvarende tall fra Medisinsk fødselsregister. – Dette er spesielt, og resultatene er så usikre at de må analyseres mer grundig før vi kan si mer om hva de betyr, sa professor Hilt og fortalte at de derfor har søkt om midler fra AID til en oppfølging i samarbeid med Fødselsregisteret,

Mer forskning

I tillegg til denne oppfølgingsundersøkelsen som han håper å få midler til, mente Hilt at det er behov for videre forskning på området, der man konsentrerer seg om en best mulig karakterisering av eksponering koblet opp mot mer objektive effektmål. Dette fordi designet på den foreliggende undersøkelsen har visse metodologiske svakheter som gjør resultatene usikre og tolkningsmulighetene vide.

Tekst og foto: Reidun Stenvik